بررسی راهکارهای مدیریت مصرف انرژی

نقش مردم در مدیریت و صرفه‌جویی انرژی

انتظار از مردم برای صرفه جویی در مصرف آب، برق و گاز که توسط مسئولین بنا به فصول پر مصرف انواع انرژی، از طریق روزنامه‌ها و شبکه‌های خبری متعدد به کرات بیان می‌گردد و نیز برآورده شدن آن انتظارات توسط مردم، موضوع مهمی است که باید در تقویت آن کوشش کرد.
کمرنگ یا بی اهمیت تلقی کردن اینگونه انتظارات یا توصیه ها، توسط مردم، خود می‌تواند نوعی مخالفت با سیاست‌ها و برنامه‌های دولت در حوزه مدیریت تولید و مصرف انرژی قلمداد گردد. و اما نکته قابل تاملی که در اینجا مطرح می‌باشد این است که درصدی از مردم به دلیل عدم توجه جدی و فوری دولتمردان به مقوله تولید بهینه و توزیع مهندسی شده انرژی در کشور، چندان توجهی به درخواست مسئولین در حوزه صرفه جویی انرژی نداشته و ندارند که در پاسخ؛ دولت هم سیاست اجرای جریمه نقدی پر مصرفین انرژی و قطع ساعتی انرژی را اعمال کرده است، حال اعمال این گونه سیاست‌ها توسط دولت‌ها درقبال مردم، کارساز بوده یا نه جای بحث فراوان دارد.

ایمان فرجام نیا کارشناس ارشد انرژی به تشریح راهکارهای مدیریت مصرف انرژی پرداخت و گفت: برای دستیابی به صرفه‌جویی انرژی تنها اتکا به ابزار قیمتی، حداقل در بلند مدت غیرممکن است و در کوتاه مدت تنها منجر به افزایش درآمدهای دولت شده و مرهمی بر زخم‌های بودجه‌ای دولت است که به دلیل شدت یافتن کسری بودجه این مرهم در بلند مدت وجود نخواهد داشت، زیرا جامعه تحمل افزایش قیمت فرآورده‌های نفتی و انرژی را به طور مستمر نخواهد داشت.
وی افزود: افزایش قیمت‌ها و رساندن آن به سطح قیمت‌های بین المللی در یک مقطع ممکن است ساختار تقاضا را به هم ریخته و به صورت شوک عمل کند، ولی از آن‌جا که اقتصاد با معضل تورم دست به گریبان بوده این عامل خود تشدید کننده‌ی تورم خواهد بود و با توجه به افزایش نرخ تورم در چنین اقتصادی، به زودی قیمت‌های واقعی به سطح قبلی خود بازخواهند گشت. در نتیجه نیاز به افزایش دوباره‌ی قیمت‌ها احساس می‌شود و به شرط عدم اعتراض از جانب جامعه، شاهد دور باطل خواهیم بود.
این کارشناس ارشد انرژی بیان کرد: پیشنهاد می‌شود با افزایش تدریجی و پلکانی قیمت فرآورده‌های نفتی و سایر حامل‌های انرژی، ضمن ترغیب مردم به صرفه‌جویی انرژی، از طریق جلوگیری از ضایعات و مصرف غیرمنطقی آن، سیاست‌های غیر قیمتی هم طی یک برنامه‌ی مدون اجرا شوند. ضمن این که اجرای این سیاست‌ها نیازمند سرمایه‌گذاری بخش‌های خصوصی و دولتی است. فرجام نیا گفت: از آن‌جا که بخش صنعت هم مصرف کننده انرژی و هم سازنده تجهیزات انرژی‌بر بوده و از طرفی کنترل آن راحت‌تر صورت می‌پذیرد حائز اهمیت خواهد بود. بنابراین سیاست‌های غیرقیمتی باید از این بخش شروع شده و سپس بخش خانگی- تجاری با توجه به تعداد بی‌شمار مصرف کننده و انواع تجهیزات و لوازم مصرف کننده انرژی مورد توجه قرار گیرد.
وی در ادامه گفت: استاندارد شدن تجهیزات و وسایل خانگی و نیز عایق‌کاری مناسب ساختمان‌ها می‌تواند مقدمات لازم را برای صرفه‌جویی انرژی در این بخش فراهم آورد. در مورد بخش حمل و نقل هم باید گفت که خودروهای سبک و سنگین تولید شوند. در کنار توجه به این بخش‌ها می‌بایست شرایطی مهیا کرد تا خیابان‌ها و تقاطع‌ها از استاندارد لازم برخوردار شوند تا از این طریق نیز بتوان سوخت را کاهش داد.
این کارشناس با اشاره به اتلاف منابع انرژی کشور می‌گوید: سالانه بخش عمده‌ای از منابع انرژی کشور به دلایل مختلفی همچون مناسب نبودن تکنولوژی، ارزان بودن انرژی، عدم دقت در مصرف انرژی و غیره بیهوده تلف می‌شود و این امر سبب می‌شود تا علاوه بر کاهش منابع خدادادی، انرژی کشور سبب افزایش آلودگی و صرف هزینه‌های سنگین به منظور استحصال، تولید، انتقال و توزیع انرژی گردد که نتیجه آن عدم امکان دستیابی به اهداف تعیین شده در چشم انداز ۲۰ ساله توسعه کشور است.
وی تاکید کرد: یکی از چالش‌های کنونی در دستیابی به اهداف این سند تامین انرژی مطمئن برای رشد اقتصادی پرشتاب است. این مشکل نه تنها در کشور ما بلکه در بسیاری از کشورهای در حال توسعه و حتی توسعه یافته نیز کاملاً مشهود است و سعی می‌شود با تدوین استاندارد و نظارت‌های جدی بر مصرف انرژی و با اعمال روشهای گوناگون از قبیل: اطلاع رسانی از روند مصرف انرژی، راهنمایی در زمینه مصرف صحیح انرژی و تعدیل قیمت حامل‌های انرژی، مصرف آن را کنترل کرده و نیازهای زیست محیطی و توسعه زیربنایی را فراهم سازند.
فرجام‌نیا نیاز کشورهای در حال توسعه به انرژی مطمئن و مداوم به ویژه انرژی الکتریکی را از مهمترین چالش‌های برنامه‌ریزی دانست و گفت: مطابق برنامه رشد اقتصادی کشور، لازم است رشد سالانه تولید ناخالص داخلی کشور طی ۱۰ سال بیش از ۱۰درصد باشد، به طوریکه یکی از عوامل مهم در دستیابی به این هدف تامین رشد سالانه ۱۲درصد تا ۱۴درصد مصرف انرژی در کشور به ویژه در بخش مولد است.
وی افزود: امکان ایجاد چنین رشدی در بخش برق با دو محدودیت منابع مالی و منابع انسانی(محدودیت زمانی) تقریباً دور از دسترس است. استفاده از پتانسیل‌های عظیم صرفه جویی و تجدید ساختار در بخش برق با استفاده از روشهای مدیریت مصرف فرصتی مناسب جهت دستیابی صنعت برق به اهداف سازمانی خود در جهت چشم انداز ۲۰ ساله می باشد.
این کارشناس انرژی بر این باور است که تدوین استراتژی‌های مناسب در دو بحث صرفه جویی هوشمندانه انرژی و کنترل پیک بار می‌تواند تاثیر چشمگیر در بهبود بهره وری شبکه برق و امکان دستیابی به اهداف سازمانی مطابق سند چشم انداز بیست ساله را فراهم سازد.
وی در ادامه گفت: از طرفی با استفاده صحیح از انرژی که خود موجب کاهش یارانه‌های کنونی خواهد شد شرایط جهت افزایش و استفاده بهتر از منابع مالی فراهم خواهد شد بنابراین امیدواریم که از هر دوطرف، یعنی مردم و دولت فضای بهینه سازی و مدیریت انرژی رعایت و تقویت شود، این مسئله‌ای نیست که صرفا به آن یک طرفه نگاه کرد. تنها با یک سری قوانین درباره انرژی نمی توانیم به صرفه جویی و مدیریت برسیم، حتی اگر دولت در این بخش هزینه‌های زیادی انجام دهد.
فرجام نیا درباره نگاه مردم محور در مدیریت انرژی و لزوم بهره برداری عمومی از این تخصص، گفت: مدیریت انرژی آنقدر که به نظر می‌آید تخصصی نیست و می‌تواند خیلی ساده، توسط افراد عادی جامعه انجام شود.

وی تاکید کرد: در شرایط حاضر هم می‌توانیم مدیریت انرژی را در بخش‌های مختلف، لحاظ کنیم. توسعه خدمات بانکی یکی از نمونه‌های خوب است. حتما به خاطر می‌آورید که پیش از این برای پرداخت یک قبض، باید با خودرو سفر می‌کردید و کلی هزینه انرژی می‌شد تا به بانک برسیم و قبض خود را پرداخت کنیم. در حالی که امروز با استفاده از خدمات الکترونیک می‌توانیم مصرف انرژی را به میزان قابل توجهی کاهش دهیم.

فرجام نیا گفت: در خانه‌هایمان با آموزش‌های ساده می‌توانیم مصرف انرژی را بسیار بهینه کنیم. وقتی لامپی در منزل می‌سوزد، می‌تواند با یک لامپ کم مصرف جایگزین شود، پس از مدتی می‌بینید که کل لامپ‌های منزل به لامپ هایی با مصرف انژی پایین بدل شده‌اند.

این کارشناس ارشد انرژی در پایان خاطرنشان کرد: این کار ساده، هزینه و سختی خاصی برای کاربر ندارد، اما همین کار می‌تواند نزدیک به ۱۰ درصد از هزینه برق یک خانه را کاهش دهد. البته در اصل بیش از ۱۰ درصد کاهش ایجاد می‌شود زیرا با هزینه‌های پلکانی ممکن است از یک پله مصرف بالا به پله مصرف پایین بیاییم و کاهش قابل توجهی در هزینه‌ها ایجاد شود.